



**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,  
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis  
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,  
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus  
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de  
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,  
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

**Castro Palao, Fernando de  
Lugduni, 1669**

Quid sit iuramentum: vbi expenditur latè eius definitio. Punct. 1.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76572)



OPVS MORALE  
DE VIRTVTIBVS,  
ET VITIIS CONTRARIIS,  
TERTIA PARS.

De virtute Religionis, eique annexis.

TRACTATUS XIV.  
DE VIRTUTE RELIGIONIS,  
*Qui est de Iuramento.*

**I**VRAMENTVM inter externos actus Religionis enumeratur; quia est honesta cum Deo locutio, illiusque diuini testimonij imploratio. Quadruplici disputatione hunc Tractatum absolvemus. Prima explicabit naturam, & essentiam Iuramenti, & vitia contraria. Secunda obligationem Iuramenti, & confirmationem eius in contractibus, aliisque actibus humanis. Tertia eius relaxationem, irrationem & dispensationem continebit. Quarta ager de adiuratione.



DISPUTATIO I.

De natura & essentia Iuramenti & vitii contrariis.

PUNCTVM I.

*Quid sit iuramentum; ubi expenditur latè eius diffinitio.*

SVMMARIVM.

- 1 Vnde Iuramentum dicitur.
  - 2 Definitur Iuramentum.
  - 3 Qualiter sit invocatio diuini numinis, non enunciatio.
  - 4 Proponitur obiectio ex invocatione falsorum Deorum, & fit illi satisfactio.
  - 5 Qualiter invocatio creaturarum iuramentum continet.
  - 6 Explicatur textus in cap. Et si Christus, de iureiurando.
  - 7 Expenduntur verba quae Iuramentum continent. Et quae non.
  - 8 Examinatur qualiter possit esse voluntas invocandi Deum in testem, cum falsum iuratur.
  - 9 Comparatio Dei solo actu voluntatis, & intellectus invocari Deum in testem potest.
- Feid. dg Castro Sum. Mor. Pars III.

10 Finis iuramenti est fidem facere, vel promissionem firmare.  
11 Proponitur quaedam obiectio & fit illi satisfactio.

**I**uramenti Ethymologiam spectemus; à iure dicitur, quia tanquam ius habendum est. Passim in Scriptura, & apud Iuristas, Theologos, Latinosque auctores iurandum appellatur; eo quod veritas iuramento firmata ita firma consistere debet, quasi si iure ipso firmaretur. Vocatur item Sacramentum quatenus est signum diuini testimonij, quod in Iuramento adducitur iuxta caput. *Qui Sacramento 22. q. 4. c. Non est, c. Non peierabis eadem causa, & q. & Authentica Sacramenta puberum, C. si aduersus venditionem.*

2. Iuramentum definitur; ut sit invocatio diuini numinis, ad fidem faciendam vel promissionem firmandam. Sic D. Thom. ab omnibus recept. 22. q. 89. a. 1. *Invocatio ponitur loco generis; quia etiam per orationem Deus invocatur. Ad fidem faciendam, vel promissionem firmandam ponitur loco differentiae.* Nam oratio esto inuocet Deum; non illum inuocat, ut dictis orantis fidem faciat; sed potius ut eius postulata concedat. Valen. 22. disp. 6. q. 7. punct. 1. in fine. Sanch. lib. 3. in Decalog. c. 1. n. 1. Bonac. tom. 2. disp. 4. q. 1. punct. 1. in principio.

3. Dicitur invocatio non enunciatio; nam enunciare Deum testem esse omnium, non est iuratio, sed quaedam euidens propositio, ad fidem vel scientiam naturalem pertinens. Est invocatio diuini numinis. Quia cum solus Deus sit, qui nec fallere; nec falli potest; solus ipse in Iuramento inuocatur, ut fidem faciat, vel promissum infallibiliter firmet, & securum omnino reddat eum, cui iuratur de veritate.

4. Dices, Ethnici falsos Deos inuocant, ut eorum dictis auctoritatem praestent. Ergo Iuramentum non est sola veri Dei invocatio. Et confirmatur, ex textu in c. *Mouet 10. 22. quae. 1. ubi Augustinus affirmat, violantem Iuramentum fa-*

A GUM

Quod per falsos Deos petiturum esse, & grauitur peccare.

Respondeo, inuocationem falorum Deorum non esse verè & propriè Iuramentum; sed in Ethnicorum existimatione; existimant enim diuino testimonio veritatem confirmare, cum tamen non confirment. Quod satis est, vt perituri censentur, & grauitur peccent, si Iuramentum violant; sicuti grauitur peccat violans præceptum, & votum quod credit habere; cum tamen non habeat. Et sic est explicandus, textus in dicto cap. Nouer. & textus in cap. Ecco, 22. q. 3. casu quo lapis ille, per quem ibi iuratur idolum sit.

Sed vigebis, si falorum Deorum inuocatio verum Iuramentum non est, nullam ex religione obligationem habeas illud obseruandi. Consequens autem videtur falsum; quia hæc via tollitur humana communicatio, & contrarium fitimas.

Respondeo; verum esse tale Iuramentum nullam contrahit firmitatem concedere. Quod enim nihil est, nec proprietatem, nec qualitatem habere potest. Vnde si ex se irriti sunt, & nulli ex vi talis Iuramenti; etiam nullam fit firmitatem non possunt. Quapropter, si Ethnicus suum errorem cognosceret, illo Iuramento, quatenus tale est, non tenebitur; & à fortiori non teneretur Christianus sic iurans. Non enim ex virtute religionis teneri potest Iuramento. Quod neque est Iuramentum, sed potius verò Iuramento illiusque cultui, & religioni contrarium. Tenebitur tamen stare promissis ex fidelitate; quia hæc suam non amittit firmitatem ob Iuramentum obiectum. Sic Suarez, tom. 2. d. religione tract. 4. lib. 2. de Iuram. cap. 5. n. 7. Molina tom. 3. de Iustitia 1. p. disp. 579. n. 13. Sanchez alius relatus lib. 3. in Decalog. c. 2. n. 5. Lessius lib. 2. de Iustitia c. 42. n. 5. Bonacin. tom. 2. disp. 4. q. 1. n. 2.

Quod si quætas; an iurans per falsos Deos peccatum committat? Respondeo per se grauisimum committere, si serio iuret. Si quidem honorem proprium Dei demeritis, vel rebus insensibilibus defert. Sic omnes Doctores. Dixi, si serio iuret, nam si ioco, & absque animo iurandi, verba Iuramenti per falsos Deos proferat, idque audientibus constet, non videtur graue peccatum esse; quia est irrisoria locutio; tamen ab ea abstinendum. Bonacin. tom. 2. disp. 4. q. 1. punct. 1. n. 2.

Obicies secundò; sæpe Iuramentum fit per creaturas tam insensibiles quam rationales; iurans inquam per cælum, per terram, per solem, & lunam, per sanctos in cælo regnantes, per Sacramenta Ecclesiæ, & eius Sacramentum, & similia. Ergo Iuramentum non est solum Dei inuocatio. Deinde in cap. Et si Christus de iurando, dicitur nunquam Deum per Creatorem prohibuisse iurare, sed per creaturam, ne inquit textus per huiusmodi Iuramentum transferretur ad creaturam honorificentia Creatoris. Supponitur ergo dare posse Iuramentum inuocando creaturam absque inuocatione Creatoris.

Respondeo dupliciter Deum inuocari posse, tacite vel expresse; expresse inuocatur, cum in seipso inuocatur, vt si dicas iuro Deum, restis mihi Deus. Tacite inuocatur cum non in se, sed in alio inuocatur, & in exemplis relatis conuincit, cum iuras per cælum, terram, aliisque insensibilia in testes; quia ea, quæ cognitione carent, testes esse non possunt; sed inuocas Deum ad quem ipsa referuntur, quique in ipsis splendet? Sed nunquid quoties iuras per creaturas censetur per Deum iurare? Respondeo censeri; si creaturæ sint, in quibus specialiter diuina bonitas, potentia, misericordia, aliudve diuinum attributum splendet; secus verò si creaturæ sint ita viles, & abiectæ, vt earum inuocatio, potius ludibrium, & iocus censetur, quam seria diuini nominis inuocatio, vt si diceres iuro per hanc vestem, per meam barbam, per capillos, per muscas, lac, quod fuxi. Sanchez lib. 3. in Decalog. cap. 2. num. 10. & 35. Quæ autem creaturæ sint, in quibus Deus censetur specialiter elucere, quarumque inuocatio contineat, vel non contineat diuini nominis inuocationem; ex vsu, & consuetudine determinandum est. Quia alia via explicari satis non potest; aliquibus tamen exemplis postea subiiciendis manifestabitur.

At debes aduertere aliquando te posse creaturas inuocare in testes secundum earum scientiam, & dignitatem, & non quatenus ad Deum referuntur; quod solum habet locum in creaturis rationalibus veritatem cognoscensibus, v.g. in Angelis & sanctis in cælo regnantibus, quia ipsi soli testes esse possunt; sed nullatenus inuocatur, vt testes, in fallibiles. Quia esset blasphemum; cum nulli creaturæ infallibilitas conuenire possit, eaque de causa earum inuocatio secundum hanc considerationem Iuramentum non est, sed quedam humanæ, vel Angelicæ testificationis imploratio & honoratio. Sic Suarez tom. 2. de Relig. tract. 4. lib. 1. de Iuram. c. 13. n. 23. Sanchez, lib. 3. in Decal. c. 2. n. 5. Azor. 1. p. lib. 11. cap. 13. q. 1. Clauis Regia lib. 5. c. 1. Bonac. tom. 2. disp. 4. q. 1. punct. 1. d. n. 3.

Hinc respondemus ad cap. Et si Christus. Prohibuit namque Christus Dominus specialiter Iudæis Iuramentum per creaturas, non quia per ipsas, vt ad Deum relatas verè iurari non possit; siquidem eius honestas iure Canonico, & Ciuili

probatæ est, c. qui peierat. 22. p. 5. & l. qui per salutem de iure iurando. Sed ob periculum, quod Iudæi illo tempore habeant sustendi in illis, & eas tanquam testes infallibiles adducendi. Nam vt ait D. Hieronym. c. 5. Math. Iudæi inuocantes per creaturas honore & obsequio diuino illas venerabunt. Eaque de causa in cap. Clericum 22. quæst. 1. dicitur clericum acerrimè esse obiuicandum si per creaturas iuret, & si in viro perstitit esse excommunicandum. Nullo tamen modo ex illo cap. est Christus, colligitur Iuramentum esse posse absque inuocatione diuini nominis; imò potius in eo affirmatur iuramentum per cælum, per terram, per templum & per proprium caput, iurare per Deum, cum cælum dicatur thronus Dei, & terra scabellum pedum eius.

Adde specialiter prohibuisse Christum Iudæis, iurare per creaturas, & non per creatorem. Quia putabant Iudæi Iuramentum factum per creaturas, quæ eorum commodis non seruebant nullius esse considerationis; neque obinde esse obligatos, vt constat ex Math. 23. à quo errore intendit eos Christus liberare, & idem inendit Innocentius tertius in d. cap. est Christus dicens, & quamuis non fit per creaturam iurandum; si tamen iuret per creaturam secundum est Iuramentum; dummodo sit licitum quod iuratur. Quia teste veritate qui iurat in Cælo, iurat in throno Dei, & in eo qui sedet super eum. Fir ergo quodcumque Iuramentum inuocationem diuini testimonij tacite, vel expresse continere debere.

Sed vt clarius doctrina innoscat, expendamus formulas Iuramenti, quæ communiter circumferuntur, ex illisque cognosces, quando Deus in testem inuocatur. Verba enim illa, iuro per Deum, restis mihi Deus, restis inuocatur Deum viuum. Clarum est Iuramentum continere. Idem est de his Vose Deo, vel ego tibi Deo premitto. Hæc sunt promissa a Deo, nam licet votum significet, si in rigore sumantur; at attenta consuetudine Iuramentum sonat. Et idem est de illis. Sicut credo in Deum ita est. Ex communi vsu fides Dei, vel potius Deus vt in fide splendet in testem adducitur. Et à fortiori, si dicas per fidem Christi, per fidem Dei. Simile iudicium faciendum secundum est de his, per meam animam, per meam vitam, per salutem meam, vel alterius, per cælum, per templum Dei, per habitum D. Petri, S. Francisci per ordines sacros, per Sacramenta. Quia in iis omnibus Deus specialiter luere & inuocari communis vsus testatur. Ad idem est si dicas, sic Deus me adiuret, moriar statim; Damon me arripit si ita non est; hic loquendi modus hunc sensum facit, si mea dicta vera non sint Deus, quem in testem inuoco nec me in vita conseruet, nec me adiuret, sed potius mori faciat æreticis cruciatibus addit. Hæc enim omnia vt testatur communiter Doctores, Iuramenta sunt, & cum illa profert, iurare censetur.

Alia contra sunt verba quæ ex communi modo loquendi accepta non continent diuini testimonij inuocationem; ac proinde nec sunt Iuramenta vt si diceres, Per fidem meam, in fide boni viri in bona fide iurata, in fide Christiani, religiosi, sacerdotis; Hæc enim omnia hunc sensum faciunt iura fidei, quæ adhibenda est homini probo, Religioso, Sacerdoti, hoc ita est; idem est, si dicas, in mea conscientia, seu per meam conscientiam; denoras enim te loqui iuxta id quod licet, & cognosces, imò si absolute profertes. Iuro, & ibi fides absque diuini nominis inuocatione non censetur iurare; siquidem depresso linguae, & ultra non progredisse clare indicat te noluisse nomen Domini inuocare, ipsaque in testem adducere. Sic Suarez, tr. 3. de Relig. lib. 1. de iuram. cap. 13. n. 4. Sanchez in Decal. lib. 8. cap. 2. n. 5. Bonacin. tom. 2. disp. 4. q. 1. punct. 1. in fine. Quod tamen intelligendum est nisi ex adiunctis aliud obligatur. Nam si interrogatus de veritate sub iurando, Responderes iuro ita esse, vel iuro in forma iuro fidei dubio esset Iuramentum; quia tunc verbum Iuro, cuius esset determinatum, Sanchez, & Suarez, supra. Hinc à fortiori constat non esse Iuramentum si verbo Iuro addatur aliquid distans à sua rigorosa significatione vt, Iuro a tal, iuro a dicit, iuro a me iuro a quoniam scy, sic supradicti Doctores, Sanchez, n. 39. Bonac. p. 1. n. 7. Idem est, si diceres absque necessitate iuro per vitam de quanto puedo iurar, nam cum per nihil iurare possis absque necessitate per nihil censetur iurare. Aliàs si in illis verbis Iuramentum contentum esset, blasphemè iurares illa verba vras, pans, nam æquiualerent his, iuro per vida de Dios. Quia per nihil aliud iurare potes; sic Sanchez, cap. 2. num. 23. Ad idem est, si dicas iuro per esta cruz, non signata cruce; ex eo enim quod crucem non signas reputaris intentionem non habere iurandi. Sanchez n. 27.

Alia item sunt verba indifferentia, quæ aliquando Iuramentum continent; aliquando non: quod ex intentione profertentis, & modo quo profertur, pendet. Hæc sunt si dicas, coram Deo ita est; Deus scit; & videt hoc ita esse, Deum mihi restis est. Si enim ea profertis enuntiativè, sine dubio sunt Iuramenta. At si ea profertis enuntiativè, enuntians Deum scire, cognoscere, & esse testem illius rei, ac in eius præsentia

fieri, nullo modo sunt Iuramenta. Emanuel Saa. *verbo iuramentum, num. 1.* Suarez *tom. 2. de Religione tractat. 4. lib. 1. de iuramento, c. 13. num. 18.* Sanch. *alio relatis lib. 3. in Decalog. cap. 2. n. 10.* Bonacina *tom. 2. disput. 4. quest. 1. punct. 1. num. 2.* eandem aequivoocationem sentit Petrus de Ledefm. *tom. 2. sum. tract. 11. cap. 2. dubio 1.* & ex parte confentit Suarez *lib. 1. de iuramento, cap. 13. n. 8.* purificari illa verba, *vinum Deus, Deus est veritas: quod hoc ita fit;* si enim ea solum enuntiativè proferretes affirmando Deum, qui est vivens, & summa veritas scire illud esse verum non iurares; secus si Deum in testem invocares, Sed quia ex frequenti usu & consuetudine, vt Iuramenta vsurpantur, ea de causa reliqui omnes Doctores ea enumerant inter verba quæ certam divini testimonij invocationem continent. Sylvest. *verbo iuramentum 1. quest. 1.* Azor. *1. part. lib. 11. cap. 13. quest. 1.* Sanch. *lib. 3. in Decalog. cap. 2. n. 1.* Item illa verba, *interficiar, si hoc ita non est,* Hispanè: *Que me maten si esto no es assi,* Iuramentum continent si per modum execrationis dicantur. Quia hæc via imprecariis tibi malum, sicuti si diceret *Deus me interficiat, mori faciat, si falsum dico,* secus verum si solum sponsonem, & quasi pœnæ infligende obligationem continent. Faciunt enim hunc sensum, mori me offero & dedico, si verum non sit. Et ita communiter vsurpantur hæc verba, testatur Sanch. *d. cap. 2. n. 24.* Idem est de illis verbis *habear vt infidelis, mentax, hæreticus, si hoc falsum sit.* Solum enim te male opinionis subiciis, non autem Deum in testem invocas, Sanch. *n. 4.* Item illa verba, *tanros Angelos vengam por mi alma como vos ducaos teneys,* & illa, *major memè guarde Dios, y mas bien me haga, y mas ventura tenga, que esto es assi.* Regi aliquando continere execrationem contentariam possunt; regulariter tamen & frequenter illam non continent, sed solum enuntiativè proferuntur petendo à Deo Angelorum receptionem & specialem Dei custodiam Sanchez *d. lib. 3. cap. 2. num. 39. & 40.*

Maiore difficultate continent illa verba quibus veritati diuinæ humanam comparas, vt si dicas, *Hoc est verum, sicut verum est Euangelium.* Si enim veritatem diuinam, vel potius Deum in ea te lucentem in reificationem veritatis humanæ adducas, clarum est esse Iuramentum: At si solum hæc enuntiando proferas, vt (communiter profertur) affirmando inquam veritatem humanam instar esse diuinæ veritatis; etque aliquoties assimilatis, nequaquam iurare censeris, debes tamen omnino ab iis locutionibus abstinere i eo quod plures Doctores censent, vt videre est apud Sanch. *lib. 2. in Decalog. capite 23. num. 13.* blasphema esse. Cum autem tædio affectus dicis, *Por Dios que es bueno ofso, que es regia cosa,* affirmat Sanchez alio relatis *lib. 3. in Decalog. dicto cap. 2. n. 13. fine.* Regulariter Iuramentum non esse, quia non ex animo adducendi Deum in testem, proferuntur; sed ex animo ostendendi tædium. Clarius est de illis, *cuerpo de Dios con tal ombre* Quia nihil affirmant sed animum iratum denotant. Sanchez *num. 14.* imò probabile est, blasphema non esse, quando in hoc sensu proferuntur. Quia licet nomen Dei irreverenter nominetur; non tamen intendis ei contumeliam inferre, neque in modo nominandi aliquid falsum aut contumeliosum de illo profertis.

Ex his omnibus constat invocationem divini testimonij conuocare necessariò voluntatem liberam, non solum proferendi verba, quæ ex communi usu tanquam Iuramenta vsurpantur; sed etiam invocandi per illa diuinum testimonium. Quia sine hac voluntate non est vera invocatio, sed invocatio fictio & simulatio: sicut non est verum votum, quod sine animo vouendi fit, nec verum Sacramentum, quod sine intentione præstatur. Sic Valent. *22. disput. 6. questione 7. punct. 1.* Suarez *tom. 2. de Religione tractat. 4. libro 1. de iuramento cap. 1. n. 8.*

Sed non caret difficultate qualiter hanc voluntatem habere potes cum falsum iuras. Non enim potes habere voluntatem, vt Deus tuam falsitatem testetur; siquidem cognoscis clarè & manifestè hanc reificationem diuinæ veritati repugnare, & de obiecto impossibili voluntas haberi non potest. Item quam securitatem homines habebunt in Iuramentis, si eorum essentia pender ab intentione secreta iurantis: Facili enim deludi possunt, existimantes veria esse Iuramenta, cum tamen non sint ob defectum intentionis.

Verum hæc leuia sunt, & insufficientia ad resolutionem communem & certam infirmam. Fateor inquam te non posse habere voluntatem absolutam, vt Deus falsum testetur, at potes eam voluntatem habere quatenus est ex parte tua; & in hoc consistit perijurij grauissima malitia. Minus urget secundum. Nam esto hominibus secreta intentio iurantis cognita non sitset tamen omnibus notum quemlibet iuramentum obligationem habere iurandi verè, & absque vlla fictione: & hoc sufficit ad securitatem, sicuti licet veritatem, vel falsitatem rei iurata: homines non cognoscant, quia tamen cognoscunt obligationem, quam habet iurans verum iurandi? ea de causa Iuramentum exposulant, vt de veritate iurata securi sint.

Deinde hæc invocatio diuini testimonij, si comparatione Ferd. de Castro Sum. Mor. Pars. 111.

Dei fiat nec verbis, nec aliis signis exterioribus indiget, sed solum actu intellectus & voluntatis complectur, vt bene dicit Suarez *tom. 2. de Relig. tract. 4. lib. 2. de iuramento. c. 1. n. 4. & 5.* At si hominibus faciendæ est, verbis, aliisque signis exprimi debet. Sic Couart. *cap. Quamuis pactum de pactu. i. initio n. 4.* Azor. *tom. 1. lib. 11. c. 2. q. 4.* Suarez *lib. 1. de iuramento. c. 11. n. 4.* & sequent. Sanch. *lib. 3. in decal. c. 1. n. 2. & cap. 2. n. 2.* Dixi signis, quia sæpe solis tactis Euangelis vel cruce Iuramentum præstatur absque vlla verborum expressione. Et idem est, cum scriptura subicitur, in qua Iuramentum continetur. His enim signis atque ac verbis exprimitur invocatio diuini nominis. Sanchez alio relatis *d. cap. 2. n. 21.*

Additur præterea in definitione Iuramenti, *vt si ad fidem faciendam vel promissionem firmendam.* Hic enim est finis iurandi, iuxta Paulum ad Hebræos 6. Vbi iuramentum esse dicit finem omnis controuersæ. Quia veritas per ipsum manifestatur, & confirmatur. Idem traditur, *lib. 1. ff. de iureiurando.* At debes aduertere te non vocare Deum, vt tuis dictis testimonium præbeat, & auctoritatem præstet statim. Hoc enim esset tentare Deum petendo miraculum, vel insolitum opus absque sufficienti causa; neque etiam Deum vocas vt post hanc vitam tuorum dictorum testis sit, quia hæc peticio esset vana, & inutilis ad faciendam fidem, cum omnibus notum sit illo tempore, Deum illuminaturum abscondita tenebrarum, & manifestaturum consilia cordium, iuxta Paulum 1. ad Corinth. 4. Sed vocas Deum vt tuis dictis testimonium præbeat, quando id sibi placuerit, siue in hac vita, siue in futura, siue statim, siue post longum tempus. Sic Valent. *22. disp. 6. quest. 7. punct. 3.* Sanchez *lib. 3. in Decalog. c. 1. n. 1.*

Solum obijci potest videri inordinatum, rem superioris ordinis & omnino sacram, qualis est iuramentum ad temporalem & inferiorem qualis est veritatis manifestatio, & confirmatio ordinari, vt ad finem proximum & immediatum.

Sed hæc obiectio nullius est considerationis; siquidem votis, processionibus, & orationibus vimur ad temporalia commoda consequenda, est tamen quadam differentia inter hæc & Iuramentum. Nam oratio, votum, sacrificium, & alia huiusmodi absque necessitate exercentur, solum propter honorem Dei, eaque de causa non possunt ad commoda temporalia tanquam ad finem immediatum, & proximum ordinari, sed tanquam ad effectum, seu finem secundariò intentum. Non enim ex sacrificio, & ex oratione licitum est lucra temporalia primo quærere, sed secundariò, quia ad cultum Dei primo & per se sunt instituta. At Iuramentum exerceri non potest (vt dicemus) absque aliqua necessitate morali confirmandæ veritatis, vel firmandæ promissionis; idè in hunc finem est institutum, ac proinde potest primo, & per se spectari, non sistenti ibi, sed in Deum tanquam in vltimum finem omnia referendo, sic D. Thomas 2. 2. q. 89. art. 1. & 5. Lessius 1. 2. de iust. c. 42. n. 6. Suarez *tom. 3. tract. 4. de Relig. lib. 1. de iuram. c. 6. per totum.* Bonac. *tom. 2. disp. 4. q. 1. p. 3. n. 2.* Valent. *22. disp. 6. quest. 7. punct. 3. vers. Respondeo igitur, pag. 1387.*

PUNCTVM II.

Quotuplex sit Iuramentum & de eius differentia.

SVMMARIVM.

- 1 Explicatur multiplex modus iurandi.
- 2 Non differunt supradicta Iuramenta specie in ratione iurandi.
- 3 Ex alio capite differre possunt.
- 4 An in Iuramento execratorio inueniatur duplex malitia, examinatur.
- 5 Ex parte rei iurata est triplex Iuramentum, assertorium, promissorium, comminatorium, & explicantur.
- 6 An Iuramentum annexum promissioni differat ab eo, quod simplici assertioni annectitur, resoluitur non differre.
- 7 An Iuramentum purè assertorium differat essentialiter à promissorio? Videtur probabiliter differre.

1 Explicata definitione Iuramenti, ad perfectam illius notionem supponendæ sunt communes Iuramenti diuisiones tam ex parte modi iurandi, quam ex parte rei iuratae. Ex parte modi iurandi; diuiditur Iuramentum in Iuramentum solemne, & simplex. Iuramentum solemne vocatur, quod fit cum aliqua notabili circumstantia, tactis Euangelis, ara, cruce. Et simplex, quod omni hac circumstantia caret, & in quo nomen Dei simpliciter inuocatur. Secundò diuiditur Iuramentum in Iuramentum iudiciale & extraiudiciale. Tertio in Iuramentum tacitum & expressum, hoc est per Deum vel per creaturas. Quarto in Iuramentum absolutum vel conditionatum. Quintò & præcipuè, in Iuramentum per simplicem confessionem,